124
k.III. 3700(A)

Nu se îm... mută acasă.

DIMITRIE BALAUR

Din literatura populară a Basarabiei

Din satul Rezeni, jud. Lăpușna

(Extras din ȘEZĂTOAREA, vol. XXV, 1929)

BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ ORAȘUL PIATRA NEAMȚ
12057
13 701

FOLTICENI 1929
TIPOGRAFIA „J. BENDIT“

DIN LITERATURA POPULARĂ A BASARABIEI
(din satul Rezeni-Lăpuşna)

Culegere făcută de Dim. Balaur 1)

I. Oraţii la nuntă.

In ajunul zilei de cununie la biserică, care de cele mai multe ori se face Duminica, nunta vine dela mire la mireasă ca să o ia la el acasă. Alaiul întreg: călăreţi, căruţe (numai decât) cu muzicanţi, neamuri, oaspeţi în cântări şi chiuituri vin în goana cailor şi se opresc la poarta casei părinţilor miresei.

Doi conocari călări, unul cu „Colacul de Conocărie", iar altul cu „şipul de jin", intră în ogradă şi vestesc sosirea nunţii. Unul din ei rosteşte *conocăria* de pe cal, mireasa dacă vrea îl ascultă din prag, iar de nu, şede în casă.

C o n o c ă r i a

Bună ziua, bună ziua,
hoara mândră şi frumoasă
în vistolnicu di casă
cu răspuns bun să ne iasă,
să ne'nirebe ci umblăm, ci căutăm.
Noi sama ştim să ne dăm,
pi undi-am umblat,
sama ne-am dat
şi unde-om mai umbla,
sama ne-om da.
Că noi nu sântem Nohai
de cumpărat cai,
nici cazaci
de cumpărat vaci,
nici ciocoi
de cumpărat boi.
Noi sântem soli soleşti,
cai împărăteşti,
cai iuţi de vână
şi voinicii buni de gură.
Tânăr împăratul nostru
din saghie-o meliţat,
multă oaste-o adunat,
s'o pornit la vânat

---

1) Dl. D. Balaur, născut în satul Rezeni, jud. Lăpuşna (Basarabia), a învăţat seminariul preoţesc din Chişinău, a urmat apoi studiile la Facultatea de teologie din Bucureşti, ale cărei cursuri le-a absolvit anul trecut. După recomandarea Părintelui Nicolae M. Popescu, profesor de Istoria bisericii române la Facultatea de teologie din Bucureşti, Consiliul „Fundaţiunii Regele Ferdinand I" a încredinţat D-lui D. Balaur, misiunea de a culege material asupra istoricului tuturor bisericilor din satele judeţului Lăpuşna. Această misiune ştiinţifică Dl. Balaur şi-a îndeplinit-o cu multă râvnă, şi cu acest prilej a cules şi material folkloristic foarte interesant, din care revista „Şezătoarea" publică acum acel din Rezeni, sat săzăşesc dela Ştefan cel Mare, de unde avem vestitul uric studiat de Ioan Bogdan în Analele Academiei Române.

G. T. KIRILEANU

k.III.3700(4)

să vânezi codri şi urşi,
şi hârtoapi adânci
şi izvoare răci.
O dat peste u mușoară di șeară
o stat toată lumea şi se niară :
de-ar fi urmușoară de căpriță,
să fie împăratul nostru bun de priință.
De-a fi urmușoară de crai,
să fie împărat mult de trai.
O ales trei sfetnici,
sfetnicii gâcè,
sfetnicii numerè.
Ales pe aişti doi voinici,
cu doi cai buni,
cai buni de vână
şi voinicii buni de gură.
Ne-am pornit pe crângul şeriului
şi pe luna stelelor,
steaua'nspre aistă casă s'o lăsat,
înspre aiastă hoară
mândră şi frumoasă.
Am auzît că este o floare,
lină de grădină,
de'nflorit înfloreşte,
de rodit nu rodeşte.
Am venit s'o luăm s'o strămutăm
peste ape şi peste munți
la a dumisale curți,
că de înflorit a inflori
şi de rodit a rodi,
şi pomană părinților a fi.
Să vă gătiți coloraţi graşi 2)
şi cu buze cu vin
şi cu fetiți frumoasă
să stăi cu tănârul împăratul nostru la masă.
1) Că împăratul nostru
când a veni,
pământul a hui,
când a descăleca,
pământul s'a cutremura.
Dați-ne câte-o năfrămiță de in
să ne ştergem gurile de vin,
şi dați-ne câte una de bumbac
să ne ştergem musteţile de tabac.
Şi dacă nu ne-ți da,
înapoi ne-om întârna,
şi ne-om şterge gurile
cu poala de manta
şi tot cinstea noastră ne-om purta.
Dar dați-ne niște mere moi
să mâncăm noi amândoi,
şi dați-ne niște pere uscati
s'azvârlim la aceste guri căscati.
Şi dați-ne niște alune
s'azvârlim la aceste fete nebune.
Ia poftim şi cinsteşti
vin dela Costeşti,
bei şi te înveseleşti,
nu ca a dumevoastră
bei niște leoarcă,
şi te faci fleoarcă.
Ia poftim şi cinsteşti
plosca mai binişor,
ca să-ți fie mai uşor.
Nu cinsti aşa tari,
căci cuşma îți sari.

(Dela Zaharia lui Ion Chiosa de 15 ani)

1) fiară.
2) colaci graşi.

La Pocloane

Conocarii se'ntorc la nuntă şi vin apoi cu toţii în curte. Mireasa îl întâmpină pe mire şi din prag îl stropeşte cu busuioc muiat în apă. Mirele îi aruncă bani, pe care ea îi pune în papuc. Oaspeţii poftiţi trec în „casa şei mari", iar mireasa stă în camară. Un conocar îi aduce dela mire pocloanele în desagi, adică daruri ca: coftă (camisol), fustă, şal, papuci, caloşi şi altele. Acesta, înainte de a i le înmâna, rosteşte aşa zisele *„şetăranii la pocloane"*, pe care nu totdeauna are timp să le sfârşească, căci adesea oaspeţii nerăbdători din cămară îi zmulg desagii din mână.

—Gazdă, boieri di gazdă,
faşi-ni-ţi cali şi cărari
pân'la şel cap di masă mari,
c'am auzit că cuconiţa nireasă
îi mari negustoriţă,
di pi vatră di pi cuptior
pofteşti strai di pi sobor.
Strai di sobor
pin târgurile noastre nu-s
ca şi pintr'a dunilor-voastră.
Am auzit di târg în Ţarigrad
că tari mândru şi frumos,
strai di sobor sânt întrânsu.
Da nu-i chip de dus
nişi pi cal călari,
nişi în cară caraivani,
numa făr'di cât
în coraghii pi mari.
Cuconaşul nirile
o făcut cum o putut
corăghii o năchit (nămit)
corăghieri o tocmit
şi'n târg în Ţarigrad s'o pornit.
Şi când ajiungè,
soarili răsarè,
corturile sâ'ntindè,
pi uliţi să primbla,
cu ochi negri li căta
cu dramu li drămăluiè,
cu gălbanaşi li cumpănè,
cu trupuşoru cucoani niresi li potrivè.
Iar cuconaşu nirile
cu braţu li-o luat,
şi'n coraghii li-o aşezat
şi'napoi so'nturnat.
Iar când o ajiuns la jumătati di cali
s'o făcut furtună mari
hurduz belè,
care a'i auzit şi dunevoastră
singuri di pi acolè.
Corăghiile s'o cârligat,
corăghierii s'o'necat,
numa făr'di cât
unu Gligoraş
o rămas pi-o scândurişi di brad
şi'n gura mari o strigat:
Cucoani niri,
fă cum îi putè,
straili cuconiţi niresei li è.
Cuconaşu niri
o făcut cum o putut
şi straili cuconiţi niresii li-o luat.

—Poftim, cuconiţă nireasă,
pocloani dila cuconaşu nirele,
Poftim.

(*Mireasa se ruşinează şi nu vrea să le ia.*)

Poate-ţi par cam posonâti,
di pi apă-s viniti.
Poftim.

(*Mireasa nu le ia*)

Dacă nu-i vrea să li iei,
noi om faşi incoaşi'n colè
şi ne-om duşi la crâşmă şi le om be,
şi dumitale mai rău ţi-a părè,
da mai bini poftim şi li ie.

(*Mireasa întinde mâna să le ia*)

Oho, ho, ho!.
cuconiţă nireasă,
nu te grăghi cu luatu,
cum te-i grăghit cu măritatu.

(Mireasa ruşinată dă'napoi, iar cei din jur râd).

Dar cuconaşu nirili
iar o prins a să bati cu gândurili
pi la toate târgurili.
Şi-o auzît în târgu Moscovii
că tari-i mândru şi frumos
şi strai di sobor sânt întrînsu.
Dar nu-i chip di dus
nişi pi cal călari,
nişi în coraghii pi mari,
numa făr'di cât
în cară cărăivani.
Cuconaşu nirili
o făcut cum o putut,
cărăivani o năchit,
cărăivăneni o tocnit
şi'n târgu Moscovii s'o pornit,
când ajiunjè,
soarele răsărè,
corturile s'întindè,
pi uliţi sâ primbla,
cu ochi negri li căta,
cu dramu li drămăluiè,
cu gălbănaşi li cumpănè.
Iar cuconaşu nirili
cu braţu li-o luat
în cărăivani li-o aşezat
şi'napoi so'nturnat.
Când o ajiuns la jumătati di cali
s'o făcut o prădăşiuni mari,
cărăivanili o prădat,
cărăivăneni o uşis
numa făr'di cât
unu Gligoraş
o rămas în dosu unui tufăraş
şi'n gura mari o strâgat:
Cucoane niri,
fă cum îi putè,
straili cuconiţi niresi li e.
Cuconaşu nirili
o făcut cum o putut
şi straili cuconiţi niresi li-o luat.

—Poftim, cuconiţă nireasă,
pocloani dila cuconaşu nirili,
dacă nu-i vra să li iei,
noi om faşi încoaşi încolè
şi ni-om duşi la crâşmă şi li om bè
şi dumitale mai rău ţi-a părè,
mai bine fă di li ie.

(*Mireasa întinde mâna*)

Oho, ho, ho!
cuconiţă nireasă

nu ti grăghi cu luatu
cum te-ai grăghi cu măritatu.

(*Mireasa dă'napoi*)

Dar cuconaşu nirili
iar o prins a se bati cu gândurili
pi la toati târgurili.
Şi-o auzît în târg în Chişinău
că-i mândru şi frumos
şi strai di sobor sânt într'însu.
Dar nu-i chip de intrat
cu coraghii pri mari,
nişi în cară caraivani,
numa făr'di cât pi cal călari.
O luat un cal negru ca corbu
şi iuti ca focu.
Când o ajiuns în Chişinău,
pi uliţă sâ primbla,
cu ochi li căuta,
cu dramu li drămăluiè,
cu gălbănaşi li cumpănè.
Şi iar cu braţu li-o luat
şi-n desagi li-o aşezat,
şi pe cal li-o aruncat
şi'napoi s'o'nturnat
la cuconiţa nireasa.

—Poftim, cuconiţă nireasă,
strai di sobor
dila cuconaşu nirili.
Poate-ţi par cam ponosâti
cam rugumati
is din desagi luati.
Poftim.

(*Mireasa le ia*)

De-amu pot să spun
pi cuconaşu nirili di harnic:
pân'să scoală,
soarili răsari,
pân'să'ncalţă,
soarele să'nalţă.
şi ţi-l spun şi di bogat,
că ari car di cioclegi,
boi di ciocălăi
şi poftim, cuconiţă nireasă.

[Dela Neculae Târgoală, 52 ani]

Alta la Pocloane

Bună ziua la duneavoastră,
sânteţi bucuroşi de venirea noastră,
dar faşi-ni-ţi loc şi cărari
să treşem la aist colţ di masă mari.
—Poftim cuconiţă nireasă,
pocloani dila cuconaşu niri.
Nu te grăghi cuconiţă nireasă cu luatu
cum te-i grăghit cu măritatu.

Părinţii zâcè că te-or da
dar duneavoastră zâşeţi că vâ-ţ îneca
într'o fântână sacă
fără nişi-on şir di apă.
Părinţii la răspuns s'o pornit
da duneavoastră pe colţul prispii v'aţi suit
şi săreţi în sus
să vedeţi digrab o ajiuns
duneavoastră beţi şi vă benchetuiţi
dar cuconu niri,
să bati capu cu gândurili
la toate târgurili.
La târg la Ades (Odesa)
cu şi poţi să merji ?
Nişi călari nişi pi jios,
cu cară cărăivani.
Dimineaţa când soarele răsărè,
negoaţâli să întindè,
cuconu niri cu ochi negri li priveghè
cu galghini li cumpănè,
pentru cuconiţa nireasă li gătè,
poftim, cuconiţă nireasă, di li e.
Da li iei, ori nu li iei?.
că noi om faşi pi işi pi colè
şi ne-om duşe la crâşmă şi li om bè.
Poate ţi-or părè cam pătati,
is pi drum purtati.
Poate ţi-or păre cam ponosâti,
că-s dipi apă porniti,
poftim, cuconiţă nireasă, di li e.
Da li ei, ori nu li iei?.
că eu oi faşi pe işi pin tindă
că şedi şi amanta me călari pi grindă.
Şi eşti aşa posomorâtă ?,
ori nu-i cuconu nirili
iaca şi cuconu nirili
pe işi pi gârlişi
ş'o rupt aţele la ochinşi,

îi pi işi pin burueni
că s'o rupt aţa la ismeni,
poftim, cuconiţă mireasă di e.
Duneta pi cuconu nirile
îl ştii di frumos,
di harnic nu-l ştii.
Dacă ni-i da v'un bacşiş
să ţâ-l spunem noi:
Dimineaţa când se scula
câte-o sută de pumni în cap lua,
până când să'nşinjè
mai scânşè,
pân'şi nu-i da tat-so câte-un zdulap,
el nu punè cuşma'n cap.
Eşè afară, se duşè după pai în hărman
ştergè ochii c'on sucman.
Ştraşnic om bogat el,
ari v'o dou chili di mălai
într'un vârf di sâcai
şi v'o dou chili di grâu
în pungă la brâu,
v'o dou chili di săcară
pi colţu casii a'ară.

(Dela Hariton al lui Nicolai Chiosa, 21 ani)

Iertăciunea

Petrecerile la mireasă au loc toată ziua, iar seara nunta cu mireasa şi zestrea ei pleacă la mire, unde au să petreacă şi acolo toată noaptea. Inainte de plecare tinerii îşi iau binecuvântarea dela părinţii miresii. Ei se pun în genunchi pe un cojoc sau covor aşternut jos înaintea părinţilor, care stau pe scaune şi ţin deasupra capetelor unite a tinerilor o pâne numită „jemnă".

Un conocar zice atunci de la numele tinerilor **iertăciunea.** Binecuvântarea tinerilor e cel mai înalt, mai însemnat şi mai frumos din obiceiurile nunţii, altul asemene nu e. Dacă conocăriile şi şetăraniile la pocloane se lasă câte odată, apoi fără iertăciune nu se poate nici decum. Chiar dacă nu este cine să o zică, se găsesc numai decât de cei care ştiu „Crezul" sau măcar „Tatăl nostru", care pot înlocui iertăciunea.

E singurul moment deosebit al nunţii când tineri cu lacrimi în ochi, de cari nu sânt scutiţi chiar streinii, se roagă înaintea părinţilor pentru iertarea supărărilor ce le-au făcut, cerând la despărţire şi binecuvântarea cuvenită. Aceiaşi rânduială se face şi Duminică dimineaţa înaintea părinţilor mirelui, apoi tinerii cu nunta pleacă la biserică.

Iertăciune

Staţi fraţilor şi ascultaţi
cuvinte di rugăciuni,
că se roagă işti doi fii
a dunilor-voastră,
cu genunchi plecaţi,
cu lacrimi pi obraz vărsaţi
ca să-i iertaţi, să-i blagosloviţi.

(Părinţii)

Domnul să vă ierte şi să blagoslovească,
şi de-al doile tot cu acest cuvânt
să-i iertaţi, să-i blagosloviţi
(Părinţii: Domnul să vă erte şi să vă blagoslovească).
Şi de-al trailea tot cu acest cuvânt
să-i iertaţi, să-i blagosloviţi

[Părinţii zic: Domnul să vă ierte şi să vă blagoslovească]
precum o blagoslovit D-zeu
pre Avram şi Sara
şi Isaac cu Rachila
şi şii doisprezece patrierşi,
cari dila nilostelnicul D-zeu sânt aleşi
că nu-i fii ca să se crească
şi înaintea părinţilor să nu greşască.
Câ di vor şi luat multe greşeli
înaintea părinţilor
ca şi ierburile câmpului.
Că Dumnezeu aişti doi fii v'o dăruit
vremea di căsătorit li-o venit,
ca la un pom înflorit,
ca cum s'au şi gătit.

Că pomului când îi vine vremea
să'nflorească, să rodească,
cu ştirea dumnezeiască.
Asemenea şi dunevoastră
cinstiţi părinţi,
cu duhul blândeţii
să-i iertaţi, să-i blagosloviţi.
Că întâi în rai s'o făcut
pre strămoşul nostru Adam
di ni tragem şi noi din neam,
cu frumuşeţili din soari,
şi cu ochi din mari,
cu vârtutea din vânt
şi cu sufltetul din duhul sfânt
şi cu trupul din pământ.
Şi-o văzut că nu este bini
să trăiască omul singur pe
pământ
ş'o dat somn greu lui Adam
ş'o luat o coastă
din coasta lui Adam din stânga.
Adam când s'o trezit s'o bucurat

şi cu glas mari o strigat :
Mulţănesc Ţie, Doamne,
că am văzut trup din trupul meu
şi carne din carnea sa,
că aş'au binevoit Sfinţia Sa,
di vor fi amândoi un trup,
că aşa Dumnezeu o vrut.
Şi aicea vi să tâlcueşti
că dacă va lăsa fiul
pre tatăl său, pre maica sa
şi s'a'nsoţi cu soţia sa
că aş'au binevoit Sfinţia Sa.
Di vor ti amândoi un trup
că aşa Dumnezeu o vrut.
Şi să trăiţi, să vă'nmulţiţi,
ca iarba iermonului,
şi ca stelele ceriului,
ca chetrili vântului, *)
ca năsipul mării.
Şi vă poftesc, boeri mari,
să zâceţi cu toţii : Amin,
într'un ceas cu bun noroc.

(Dela Nicolae, Târgoală, 52 de ani).

Altă Iertăciune

Staţi fraţi şi ascultaţi
împrejurăşi cinstiţi, aceşti nuntaşi,
şi dunevoastră cinstiţi părinţi,
precum sunteţi de la Dumnezeu sfân-
tul blagosloviţi,
ca şi pomii şii roditori,
toati în pământ lăsaţi
şi fiii vă iertaţi,

*) Ca chedrii Livanului.

că asta aşa o blagoslovit-o Domnul
ca s'o asculte tot omul.
Că nu-i fii pe pământ,
să nască şi să crească
şi înaintea părinţilor să nu greşască.
Că nu-i începere dela dunevoastră
ori de la fii dunevoastră,
asta aşa'i dila Dumnezeu sfântu,
care o făcut ceriu şi pământu
numai cu cuvântu,
şi marea cu cât e'ntrânsa
numai cu zâsa,
şi raiul la răsărit
diosăghit de ceri şi de pământ.
Şi-atunci Domnul o inpodghit
ceriu şi pământu
cu stele şi cu lucefere
cu luna şi cu stelele
şi pământu cu fel di fel
di poami roditoari.
Şi atunci Domnul s'o suit în ceri
şi s'o uitat pi pământ,
şî toate Domnului i-o plăcut,
numa una nu i-o plăcut
că nu era om pe pământ.
Şi atunci Domnul s'o scoborât jios
şi-o zâdit pe strămoşul nostru Adam,
cu osul din chiatră,
cu carnea din pământ,
cu sufletul din Duhul Sfânt,
cu ochii din marea
cu frumuşaţa dila soare.
Şi atunci Domnul nostru o zâs:
scoală Adami în talpile tali,
şâ-i stăpâni pământul,
dila'nşepiri pân'la sfârşit.
Ş'atunci strămoşul nostru Adam
când s'o sculat
pi pământ s'o uitat

ş'o zâs: cum eu Doamne, singur să
trăesc
şi pământu să stăpânesc,
dila'nşeperi şi pân'la sfârşit?
Şi atunci Domnul iară
au gândit că nu-i bini
omul singur să trăiască,
şi pământu să stăpânească
dila'nşepiri şi pân'la sfârşit.
Şi atunci i-au dat Domnul
lui strămoşu nostru Adam
somn greu şi-o adormit.
Şi o tăet Domnul din coasta stângă
a treilea coastă şi mai mică
ca să nu-i fie lui strămoşu nostru
Adam ninică,
şi'o zâdit pe strămoaşa noastră Eva.
Şi atunci strămoşu nostru Adam
când s'o trezit o zâs:
—Mulţănesc, Doamne, că am văzut
trup din trupul meu
şi sânge din sângele meu.
Şâ atunci Domnul o zâs:
—Voi, Adami, să trăiţi,
şi pământu să stăpâniţi
dila'nşepiri şi pân'la sfârşit,
şi să vă'nmulţiţi ca năsipu mării,
ca stelili ceriului,
ca frunza codrului
ca poama maslinului
ca iarba câmpului,
pe faţa pământului.
Şi de atunci au prins a lepăda
fiica pe măsa şi pe tat-so,
di părinţi să să deosăghiască
şi cu streinii să trăiască,
să tragă la casa lor şi la masa lor
şi prin prejurul mesii lor,
să-şi vadă şi roada lor.

şi să vă bucuraţi, cinstiţi părinţi,
că aţi văzut aceşti doi fii
la această stari
cum s'o bucurat aşii doisprăzăşi pro-
roşi
când o scăpat din marea pi uscat
şâ ii s'o bucurat
că i-o izbăvit Dumnezău sfântu di
mari păcat.
Şi să vă bucuraţi, cinstiţi părinţi
că aţi văzut aceşti doi fii
la această stari
cum s'o bucurat aşii trii inşi
când o scăpat din cuptioru cu foc
şâ ii s'o bucurat
că i-o dăruit Dumnezeu sfântu cu
mari noroc.
Şi să vă bucuraţi, cinstiţi părinţi,
că aţi văzut aeşti doi fii
la aceastâ stari
cum s'o bucurat una fericita Ileana,
care i-o'nverzit toiagul în mână
neavând rădăcină.
Şi să vă bucuraţi cinstiţi părinţi,
că aţi văzut aeşti doi fii
la aeastă stari.

Iertaţi, cinstiţi părinţi,
aeşti doi fii ai dunevoastră
cum să roagă ii cu genunchi plecaţi,
cu lacrimi vărsaţi
că iertăciunea părintelui,
întăreşte casa fiului,
dar blestemul părintelui
râsâpeşti casa fiului.

Sâ fii pi timilii di chiatră,
o râsâpeşti din vârf şi până'n talpă.
Să fii pi timilii di os,
o risipeşti di sus şi până jios,

să fii pi timilii di lut,
o râsâpeşti din vârf şi până'n pământ.
AMIN.
(Părinţii zic: Domnul să vă ierte şi
să vă blagoslovească).

Dela Vanea Botezatu, 45 ani

Altă Iertăciune

Bună zâua
staţi fraţi şi ascultaţi
duneavoastră pre cinstiţi
nuntaşi înprejuraşi
ascultaţi iertăciunea întâi.
Asta-i dila Domnul,
ca s'o asculte tot omul.
Duneavoastră pre şinstiţi
părinţi
dila Domnul blagosloviţi,
ca şi pomii şii rodiţi,
în pământ tăt să lăsaţi,
fii să vă iertaţi.
Că nu-i fii pe pământ
să nască şi să crească
şi'naintea părinţilor să nu
greşască.
Că nu-i înşepiri dila dune-
voastră
îi dila Dumnezău Sfântu,
cari o făcut ceriu şi pământu
şi marea cu zâsa
câte-s întrânsa
raiul la răsărit
diosăghit di ceri şi de pământ
înpodoghit cu fel di fel di
poami
cu soarili, cu luna şi cu stelili.
Lui Dumnezeu toati i-o plăcut
numa una nu i-o plăcut,
nu era om pre pământ.
O zâdit pre strămoşu nostru
Adam
cu osu din chiatră
cu carnea din pământ,
cu suflarea dila Duhul Sfânt
cu sânjili di pi rouă,
cu frumuşaţa dila soari,
cu ochii di pi mari.
Să trăeşti Adami,
să stăpâneşti pamântul
dila'nşeput pân'la sfârşit,
ca un sahastru pi pământ.
Atunci strămoşul nostru
Adam o zâs:
Cum om sângur să trăesc
pământu să stăpânesc
dila'nşeput pân'la sfârşit
ca un sahastru pi pământ.
Şi i-o dat lui strămoşu nostru
Adam
un somn greu
şi o tăet din coasta stângă
şei mai mică

ca să nu-i fie lui strămoşu nostru Adam ninică
şâ i-o zâdit pe strămoaşa noastră Eva
cu osu din chiatră
cu carnea din pământ,
cu sufletul dila Duhul Sfânt.
Şi-o strigat: scoală Adami, scoală,
în strâmbii tălpili tale
şi vezi soţul tău
care ţî l-am blagoslovit eu Dumnezău.
Atunci strămoşu nostru Adam
o răspuns în glas,
să trăiţi să vă înmulţiţi
ca Ravica
ca năsâpu mării,
ca iarba codrului,
ca poama maslinului,
pe faţa pământului.
Iertaţi, părinţi cinstiţi,
cu aist cuvânt:
Iertăciunea părinţilor,
întăreşte casa fiilor,
de-a şi pi timilii di chiatră
o râsicheşti din vârf şi până'n talpă,
de-a şi pi timilii di os
o râsicheşti din vârf şi până jios,
de-a şi pi timilii de argint,
o râsicheştidin vârf şi până în pământ.
Bucuraţi-vă, cinstiţi părinţi,
că aţi văzut aeşti doi fii
la aeastă stari adusă,
cum s'o bucurat aşii doi proroşi,
când o scăpat din cuptioru cu foc
şi i-o izbăvit Dumnezău di mari ninoroc.
Bucuraţi-vă, cinstiţi părinţi,
că aţi văzut aeşti doi fii
la aeastă stari adusă
cum s'o bucurat şii doispre-zăşi proroşi
când o trecut din marea pi uscat
şi i-o izbăvit Dumnezău di mari păcat.
Bucuraţi-vă, cinstiţi părinţi
că aţi văzut aeşti doi fii
la aeastă stari adusă,
cum s'o bucurat una tericita Ileana
înverzând toiagul în mână
neavând rădăşină.
Iertaţi, părinţi,
de-a triilea ori,
că aşa o vinit vremea amu
şiică di mamă şi di tată,
di părinţi să se răzliţască
cu streinii să trăiască
să grămădească la casa lor şi la masa lor
înprejurul mesii lor
să-şi vadă şi roada lor.
Amin şî un pahar di jin
l-oi be ori nu l-oi be
în capu altora l-oi dădè.

(Dela Hariton al lui Nic. Chiosa, 21 de ani).

Când vine nunta la casa mirelui cu mireasa şi zestrea ei, soacra mare esă înainte, iar cineva o bucură cu aceste cuvinte :

Bucurâ-ti, soacră mari.
că-ţi aducem o munteancă,
dila munţi
cu oi multi,
cu herghelii di cai,
cu turmi di oi,
cu tamazlâc di boi,
şi ari prisacă
într'o călcătură di vacă,
şi ari nouă grochi di mălai
într'un vârf di sâcai.
Bucurâ-ti, soacră mari,
şi la lucru ca butucu,
la mâncare ca lupu.
Bucurâ-ti, soacră mari.

(Dela Neculai Târgoală, 52 de ani)

A l t a

Bună sara, soacră mari,
ţi-aducem o cheptănătoari
dila munti,
cu oi multi,
cu şirezi di vaşi,
cu turmi di oi.
Când ti uiţi din dos
parcă-i caru cu răgoz,
când ti uiţi din faţă
parcă-i o coştireaţă.
Tânără şi bălaie
ca o coadă di tigai.
Coaşi bine la mălai
îl vâră cu lopata
şi-l scoate cu covata.
Pune o mână di sari
şi-l dă pi părâu di vali.
O luat dolniţa
şi o işât afară,
s'o dus sâ mulgă vaşili,
vaşili când o văzut-o
o gândit că-i boala lor,
o chicat toati posmol,
numa un jiţăluş ţărcat
printri poartă o scăpat
ş'o fugit pân'o crăpat.

E o luat şâ o întrat în casă
ş'o pus di lăutoari,
şăpti oali ş-o căldari.

Când o dat la discâlşit,
şăpti sati-o oblişit,
cu grebli, cu ţăpoai,
ca păduchii sâ-i dispoai,
cu pari şi cu nueli
la păduchi ca sâ-i dişeli.

Da un păduchi anapâda — Gătiţi-vă, soacră mari,
s'o suit în vârful capului — cu o mămăligă moali,
şi s'o pus în chizăşii — că nireasa dinţi în gură n'ari.
că n'o văzut di şăpti ani leşii. — Poftim, cinsteşti, soacră mari.

[Dela Hariton a lui Niculai Chiosa, 21 ani]

Urături de sărbătorile crăciunului şi anului nou.

Dela Crăciun şi până la Bobotează copiii umblă cu steaua neîntrerupt, iar în zilele anumite rostesc şi cântă urări şi colinde anume pentru aceste zile. Dintre aceste multe sânt tipărite prin cărţile de şcoală primară, reviste şi gazete. Dar fiindcă creaţiunile poporului sânt mult variate şi nesfârşite, cred că cele mai de jos nu vor fi văzut lumina tiparului, tocma'ntocma. Particularităţi se văd în literatura populară în una şi aceiaşi urare, în unul şi acelaş sat, nici o rugăciune obişnuită doi inşi nu o zic la fel.

In ajunul anului nou dimineaţa şi toată ziua băeţii mici umblă cu plugul:

Hăi plugu badii — şi cudălghei,
cu doisprezece boi, — eşi mătuşă ori leliţă cu colacu
la coarne cu prinei — că-ţi frământă boii pragu.

(Urmează în cor un „hăi“ lung).

(Dela Zaharia a lui Ion Chiosa, 15 ani)

„H ă i t u l“

ce se zice cu clopoțel în ajunul anului nou seara de băieți :

Hăi c'am ajiuns seara la Sfântu Vasâli,
cu mulți ani cu ghini.
Scoală, scoală badi Vasâli,
nu-i vremea di dornit,
dar îi vremea di plugărit.
Noi astă-noapte n'am cătat că o ploat,
am scos plugurile la arat,
am arat dealul Gararenului
și calea Rusalimului.
Cu grapa grăpà
grâu în urmă răsăré.
S'o dus badea la lună la săptămână,
să vadă grâu di frumos,
el făcea față di copt.
Badea s'o plecat ș'o loat trei schicușori
că mai multe nu s'o îndurat,
în mână li-o frecat
și'n buzunar li-o aruncat,
la femee o alergat :
—Bre femee,
țarina ni-se'nchee.
El o vârât mâna pi-o bortă di bălauri,
o scos un cal graur,
cu scările de mărgărin,
di mergè până'n pământ.
Badea așa o'ncălecat ș-o plecat
la târgu vechi o alergat
și-o apucat pe ulița șei nică
și n o aflat nică.
Și-o apucat pi ulița șei mari
și-o luat nouă ocă di oțăl,
o făcut săcerele
cu zâmțâi di jiorele,
cum îi omul cu putere.
Și-o făcut o clacă de fete și flăcăi,
și-o pus din gelița vântului,
Când vântul aburè,
clăcanii se pornè,
când vântul înșetà,
clăcanii se porne,
și lui badea mai rău căta.
Ș-o ales două babi mai bătrâni
cari știa a lega mai ghini
ș-o făcut o puhuliță di lână
cu șvichiu di sârmă.
Când chișca pi ghete babi la vini,
lepădà pe fete și pe flăcăi în urmă.
O dat Dumnezău și-o strâns
mănunchi în snop și în picior
și li-o cărat pi fățari di aramă,
ș-o cătat badea nouă iepi, șuriepi
cu cochitili crăpati,
cu sârmă legati,
undi călcà,
făcea broasca oâcaca !.
cu buzâli felezuiè,
cu urechili vânt trăgè,
cu gurili'n saci punè.
O'ncărcat badea nouă care în pohoară
și li-o dus la moară.
Curva di moară
când o văzut atâtea cară
o pus coada pi schinari
ș-o fugit la costișă
la floari di brândușă,
amestecată cu căpșuni.
Iar meșterul morari
cu lileaua'n dinți,
cu ochi sticliți
o făcut cioc, boc,
o dat moara la loc
și o uns-o cu slănină
și o dat-o pi făină,

O măşinat un sac ş-un tabultoc
şi li-o aruncat pi un măgar şchiop
şi o făcut un colac mai rotat
cu nere niruit
cu zahăr zăhăruit
pentru noi plugari gătit
O rupt în două
şi-o dat şi nouă,
o rupt în trii,
şi-o dat şi lui Andrii.

Lui Andrii nu i-o fost de mâncat
i-o fost cânii di'ntărtat.
Cu bucăţâca n-i amăgè
şi cu prăjina ni-i prăjinè.
Decât om însera pila curţile Dunevoastră
aeste nanti minunati,
mai bini-om însera
pela bordeeşili noastri
lipite cu baligă di vacă
şi'ncrestiti cu găinaţ di vraghii.

(Dela Ion Chiosa, 52 de ani).

Alt hăit

Hăi, c'am ajuus sara la sf. Vasâli
am ajuns cu bini.
Noi astă noapte n'am cătat
c'o ploat ş'o înghеţat,
am scos plugurile la arat.
Am arat dealul Gararemului
şi valea Rusalimului.
Brazdă neagră răsturna,
grâu di vară sămăna,
cu borona boronè,
grâu în urmă răsărè,
ş-atunci bini badi-i părè.
S'o dus badea la lună, la săptămânâ
să vadă grâu di copt;
da grâu era copt, răscopt.
In pai ca trestia
în schic ca vraghia,
în şir ca mazărea.
Di călari s-o plecat
degrab badea
trii schişi o apucat,
în palmi li-o frecat
în buze li-o suflat,
în buzunar li-o aruncat,
la hazeaică'n *) casă o alergat.

—Şi să faşem noi, măi fimei,
că grâu nostru îi copt răscopt,
în pai ca trestia,
în schic ca vraghia,
în şir ca mazărea.
Degrab badea o băgat mâna
într'o bortă di bălauri
o scos un cal graur
cu şaua di aur,
cu scările di mărgărin **)
cu ţurţuri pânâ'n pământ,
de când sunt n'am văzut.
Pi dânsu s'o aruncat,
şi'n târg la Mojilău o alergat.
O cătat săşereli jioreli,
cu mănunchi di florişeli,
ş-o vinit acasă
ş-o cătat fini şi vecini
şi copchili ochioşeli,
cu brâu lăsat pi şeli.
Şi li-o pus în capătu pământului
în jeliţa vântului,
când vântu'ntărè,
clăcanilor li sporè,
când vântu'nşetà
clăcanii înseta,
ş-o făcut snochi,

*) hazeică — gospodina casei

**) mărgărin, mărgărini — mărgăritar.

din snochi clăi, *)
din clăi în odobăi. **)
Şi li-o dus la făţarea di aramă
ş-o căţat nouă epi, şuriepi,
câti di nouă ani sterpi
cu cochitili crăpaţi,
cu sârmă legaţi.
Şi li-o dus la făţarea di aramă
şi li o pus pi făţari
şi-o prins a le mână
şi'nvârti'mprejurul parului,
cu chişoarele-l călca,
cu coada-l felezuiè,
cu gura'n sac punè,
şi cu dinţii îl înţepuşè,
şi cu nările vânt trăgè.
Şi li-o purşes la moară.
Curva di moară,
când o văzut atâta amar
di cară
o pus coada pi schinari
şi-o purşes pi costişă,
şi mânca flori di brânduşâ.
Dar morariu meşter mari
cu brâu di lână
şi şiocanu'n mână
o făcut şioc, boc !,
ş-o dat moara la loc
şi-o uns-o cu slănină
şi o dat-o pi făină,
ş-o măşinat un sac,
ş-o făcut un colac.
Da morăriţa a ieşit
cu nişte mâni albe şi soponiti
şi c'un colac mari şi frumos
CA ŞI FAŢA LUI HRISTOS
în sâtă sâtit
în palmi şiuşit
cu zahăr zăhăruit
şi di noi plugari gătit,
şi buna vreme la dunevoastră.

*) claia — 12-13 snopi
**) odobaia — 3 clăi : 36 snopi

(Dela Manalachi Carabăţ, 54 de ani)

Hăitul lui Solomon

Ce se zice cu clopot mare în aceiaşi seară de către unul din flăcăii mari, cari vin mai târziu şi care pretind o recompensă mai bunişoară.

Sară sară, într'astă sară
să vă pai bună şi uşoară
că asta-i sara lui Sf. Vasâli,
cu mulţi ani şi cu ghini.
Scoală, scoală, badi Vasâli,
nu dormi, că nu-i vremea di
dormit,
dar îi vremea di plugărit,
la câmp curat,
la măr rotat,
la munţâli înalti
şi la pământurili curati,
că aşa-s dila Dumnezău sfântu
lăsati,
să arăm şi să sămănăm
şi la Domnul să ne rugăm,
de toati sămânţâli să sămănăm
tămâi şi alămâi
că aşa la Domnul în carte scrii.
Am sămănat flori mărunte,
flori mărunti şi alimană,
dar acest domn bogat
le aşterne pe un divan.
Dar acest domn bogat
mulţi fişori o avut
a avut unu Solomon
şi noi am avut păreri di ghini
di dânsu.
El di vrednic şi puternic şi era,
înpăraţi prăda

di turmi di oi,
di pluguri di boi,
punè argaţi şi ara
în chiatră şâ'n năsâp
şi făşè foarti frumos mărgăni,
di răsădè vii
cu toţii s'umple di vesălii.
S'o pornit Solomon prin lumi,
să vadă pânili buni,
dar Solomon îmblând prin lumi,
puterea Domnului văzând,
soarili răsărind,
grâu di vară'ngălbinind,
soarili sfinţind,
grâu di toamnă roşiind.
S'o suit pi munte Adebrè,
cari toată lumea să vidè,
ş'o scris cărţi
ş'o trimăs în tăti părţi,
o scris hârtii cu numi,
dor a avè săşirători di pâni,
când vinè,
ca o ploiţă mari huiè,
toată lumea să spăriè,
lui Solomon mai ghini-i părè,
că ţarina lui nu s'a mai scutura.
O fost Miercuri la săşerat,
şi Jioi la legat,
şi Vineri la trierat
şi Sâmbătă la vânturat.
Cu toată suflarea vânturată,
şi prin aur strecurată,
cu pâni'ndestulată
şi pi pământ grămezi turnată.
Dar acest domn bogat
prin gândul lui gândè,
şi cu soţul lui vorbè
pământ clocotè,
ori cer huiè,
nişi pământ clocotè,
nişi cer huiè,
numa lucrătorii Solomon munţănè.
Altu o chicat la legat,
altu la săşerat,
altu nişi-on lucru n'o apucat,
dar Solomon tot o plată li-o dat.
Dar acest Domn bogat
două praguri o săltat
şi o stat şi o strigat:
—Solomoani, Solomoani,
bogat ca pământu
şi'npodoghit ca argintu,
sâleşti cu pânea,
ca să şii vestit în toată lumea.
Dar Solomon când o auzât
aist cuvânt înpărătesc
o şerut dar dila'npărat
să'npărţească pi la fraţi
la cari boirii,
la cari negustorii,
la cari dornişii,
la cari plugării,
dar nouă ne-o zâmbruit
câte doi trei zâmbraşi *)
ni-o zâmbruit la aist plugușor
di aramă şi di argint.
Dar a noştri zâmbraşi s'o mâniet
că ne-o dat nouă dar nemunşit,
dar Solomon li-o zâs:
tăşeţi şi sămănaţi,
sămănaţi pâni cari-i mai bini,
că pânea i în întrebăşiune,
că toţi boierii şi negustorii
toţi plugarii cu pâne îi ţin.
Noi arăm şi sămănăm,
dar ni grăesc anghili
că sântem crai solomoneşti,
sântem fii di crai
câti li-am urat,
toati cu adevărat,
câte om urà,
Domnul cum a vra.
Dumnezău o zâdit ceriu şi pământu.
Amin.

*) sâmbră — tovărăşie.

(Dela Paraschiv Lupu, 21 de ani)

Cu Sămănatul

Dela Anul nou băeţii, mai rar împreună cu ei şi fete, umblă cu sămănatul:

Sănătate nouă
şi la anu cu sănătate,
să'nfloriţi ca merii, ca perii
în mijlocul verii.

(Dela Zaharia a lui Ion Chiosa, 15 ani)

Colindă

Ce se cântă de băeţi la ferestile credincioşilor sara în ajunul Botezului Domnului:

—Bucurâ-ti, Sfânta Cruce *)
că-ţi cântăm cântări di jeli
pentru-a lui Adam greşeli.
Dar Adam când o greşit,
Domnul din rai l-o lipsit.
—Du-ti Adami, dila mini,
raiul meu nu-i pentru tini,
raiul meu grădină dulci,
nu te'nduri a te mai duci,

*) se zice de 2 ori fiecare viers.

de-acăitul broaştelor,
de-acăitul şerchilor,
câti flori sânt pre pământ,
toati merg la jurământ,
num i spicu grâului
şi cu lemnul Domnului,
stau la poarta raiului,
şi judecă florili,
undi li-s nirosnili,
li-o loat madamili
să stropască straili.

(Dela Zaharia lui Ion Chiosa, 15 ani)

3. *Bocite*

De bocit „în glas şi cu cuvinte", sânt meştere fetele şi femeile, din cari unele bocesc şi pe morţi străini. In cele două, trei zile până la înmormântare mortul este bocit aproape neîntrerupt mai mult de cei de acasă şi mai puţin de cei cari vin „cu lumânarea la mort". Cu bocite îl petrec tot drumul până la biserică şi le taie ca cu foarfece imediat ce preotul începe ectenia. In biserică la „sărutarea cea mai de pre urmă", neamurile de amândouă părţile sicriului se apleacă deasupra mortului şi-l udă cu lacrămi. Bocitele se întăresc, deşi de scurtă durată, la cimitir, de unde adesea pe bocitoare le iau de subţiori. După înmormântare se boceşte la cimitir fata sau femeia trei zile de

dim'neaţă, când vine să tămăeze mormântul. Se bocesc morţii în zilele de Duminici şi sărbători, când femeile în timpul slujbei din biserică sau eşind din biserică după slujbă „sâ duc şâ pi la ţântirim". Se mai bocesc morţii în „Jioi mari" şi de „Paştile blajinilor", când se tămăiază mormintele, se pomenesc morţii şi se dă de pomană. Cu timpul însă, durerea se mai taie şi bocitele se răresc.

Ca literatură, bocitele, deşi nesfârşite, sânt cele mai slabe produse populare. Ele nu se învaţă de rost, ci izvorăsc din „mari jăli", variind după capul fiecărei bocitoare şi chiar la una şi aceiaşi după împrejurări. Culegătorului i se opun cu motive de refuz: „amu nu mă pot boşi că nu ni-i jeli", „am şi uitat di când nu m'am boşit", şi când se stăruie: „apu ni boşim în fel di fel".

La părinţi (mamă)

Ne-i lepădat, Măicuţă, streinei
şi fără măiculiţă,
şini să ne poarti di grijă,
şini să ní pornească,
şini să ni aştepti?
Copchilu fără măiculiţă,
ca şi schinul lângă drum,
copchilu fără măiculiţă,
să cunoaşti pi cosiţâ,
Sâmbăta când om ajiunge,
şini ne-a là,
şini cămeşuică ne-a da?.
Copchilu şel fără mamă şi
fără tată
când s'a pune pe un colţ di vatră,
îi pari că o cuprins casa toată.

(Dela Mariuca lui Ion Chiosa, 60 de ani)

Mama boceşte pe doi copii morţi de boală odată

Draga măiculiţi, draga măiculiţii,
doar moartea când o vinit,
ghinişor v'o măgulit,
cu ţărnă dila mormânt,
cu flori dila câmp
ti duşi pi şeia lumi
pi cărăruşă dianină,
în ţara streină,
la fântăniţa lină,
c'acolo morţii s'adună.

Adaos:

Şi eu mă rog la măiculiţa,
măiculiţa mè,
să te ţii ghinişor
ca măiculiţa
să te'nvălescă, etc.

(continuă după cum îi vine'n gând).

(Dela aceaş)

La fete mari

Ghinişor te-i logodit
cu flăcău vântului
în fundu pământului,
ţi-ai făcut casă,
fără uşi şi fără fereşti,
n'ai uşă di eşit
nişi ferestre di prăjit *)
plângeţi uşi, plângeţi uşori,
că stăpânu-i călător.
Mare pară m'o cuprins,
ies afară să mă sâng,
bate vântu, mai tare m'aprind,
ni-i inimioara friptă arsă,
nu-i friptă di cărbuni
şi-i friptă di străini.

*) privit.

(Dela aceaş)

O femeie streină boceşte pe alta numind-o „mahalagiţă" sau „cumătră", după cum e cazul:

Draga me mahalagiţă,
am fost ca surorile,
eşti poate streinică
când ai avè o şiuculiţă,
te-ar striga Măiculiţă.

(Dela aceaş)

O femee boceşte pe alta

Leliţă călătoari,
roagă-ti la sfântul soari,
să nu miargă aşa tari,
că azi îi zi dispărţitoari
dila copchilaşii dunitale.
Di te-i duşi cu săptămâna,
tot ai veni măcar la luna,
di te-ai duşi cu caru,
tot ai veni măcar la anu,
da ti duşi cu luna
şi nu vii cât lumea.

*

Ai murit prin streini, leliţâcâ,
şe-i murit prin streini
şi n'ai murit în satul nostru ?.

(Dela aceaş)

Cuvinte din bocitele unei fete mari, mai târziu măritată, cătră un dascăl din sat (mort în 1924) ce a luat-o mică de suflet şi a crescut-o:

Moş dascali, moş dascali,
părinţii m'au lăsat
şi duneta m'ai luat.

şi de grijă ne-ai purtat,
eu părinţi n'am avut
şi duneta m'ai crescut.
Bună casă ţi-ai făcut
şi nişi asta nu ţi-o plăcut,
ţi-ai făcut alta pi plac,
fără uşi, fără fereşti,
nişi o uşă di umblat,
nişi fereastră di uitat.

(Dela Zinovia Postica-Bivol)

Cuvinte din bocitele neamurilor asupra lui Ştefan Damaschin. Acesta din naştere n'a avut mintea întreagă. Urât peste măsură, necăsătorit, fără căpătâiu, strein, răb lător foarte, el slujea pe la boerii din sat, toată viaţa petrecând-o între cai. Acest om, socotit nenorocit, era bun la suflet şi cinstit, credincios stăpânilor săi. A murit răpede la mijlocul lunii Martie (1929), în urma unei zdravene răceli.

Streinuţule şi fără nilă,
nu ti-o'ntrebat, ai mâncat ori
n'ai mâncat
de când măicuţa ti-o născut,
sobă (adică cald) n'ai mai văzut,
prin streini ai crescut,
prin sirăini ai murit.

Bocitoarele meştere fac impresie şi provoacă lacrămi. Lor le merge vestea ca de o mare ispravă şi cuvintele lor se memorizează. Tot aşa se vestesc şi bocitoarele rele. Cuvintele lor nepotrivite sânt şi ele memorizate şi criticate. Despre ele se zice, că „mai ghini nu l'ar boşi", că „prost l'au mai boşit" şi râd apoi cu gust deosebit ca şi de acele cari bocesc fără nici o lacrămă.

Sorioară, tu te duci şi eu rămân
să-ţi iei o bucată de măr dulce
şi turtă caldă.

*

Tătâcuţă, tătâcuţă,
de-amu şezi aici.

La înmormântarea lui Agachi a Savii, femeia sa Grăchina îl bocè, imputând mortului lipsa de pânză, de care se face atâta uz la înmormântare.

Agachi, Agachi,
tot am zâs : bumbac, bumbac,
da amu şezi.

O femee care se teme să ducă cânepa la baltă, îl bocè pe soţ:

Omule,
şini să-ni ducă
cânepa la baltă ?.

Cântece auzite dela Colea Carabăţ.

Câteva ştiri — Este feciorul vecinului meu Mănălache Carabăţ. Bietului băiat i-a murit mama când era atât de mic, că nici nu ţine minte. Tatăl său a schimbat vreo două concubine şi acestea sa'u purtat cu Colea cum nu se mai poate mai aspru. I băteau cu ciomegile şi îl dădeau afară din casă pe ori şi ce vreme. Nu odată mama mea auzind ţipete se ducea să-l scoată iar tatăl înfuriat câteodată o dădea şi afară, cu toate poveţele mamei mele că „îi păcat de la Dumnăzău". De multe ori îl scăpa dela mamele vitrege, care erau adevărate fiare, mai ales când nu era acasă stăpânul Carabăţ. Mama mea îl aducea la noi în casă, unde mânca şi dormea. Până la înfiinţarea cantinei şcolare Colea în fiecare dimineaţă era prezent la ceai. Acum este în clasa 7-a primară, având 15 ani, însă talentul lui e cunoscut de toţi. L-au observat preoţii, învăţătorii şi chiar D-na Alistar, directoarea liceului eparhial de fete din Chişinău, toţi îl netezesc pe cap, îi făgăduiesc protecţia lor, însă cu îndoială de-i vor face ceva. Cântecele cari le ştie se potrivesc cu trista lui soartă, glasul şi chipul nenorocit provoacă lacrămi la cei cărora le cântă. Când mi-a cântat, am regretat mult şi acum regret, că nu ştiu să-i pun cântecele pe note. La întrebarea de unde le-a învăţat, a spus că dela fete cu cari umblă vara la muncă la boer. Nu e alt cântăreţ în Rezeni ca el şi poate nu se află în satele din jur

a) De cât, maică, mă făşei, *)
mai bini un pom răsădei,
de rodè, ori nu rodè,
frunză verde tot făcè,
cine trecè sâ umbrè,
bodaproste tot zicè.
Maica cându m'o făcut
tari bini i-o părut,
când o dat la legănat,
tare rău m'o blăstămat,
şi m'o blăstămat la lună,
de-am ajiuns de'nconjur lumea,
şi m'o blăstămat la steli,
de-am ajiuns zilele răli,
şi m'o blăstămat la soari,
inimioara rău mă doari,
inimioara cu lăcatâ,
când ti-i discuie v'odată,
să ti vadă-o lumi toată,
cât eşti tu de'nveninată,
venin negru şi'nchegat
dela streini căpătat.

(Fiecare viers se zice de două ori).

*

b) Frunză verde albă albastră *)
unde-i tatâ, mama noastră ?.
Ia s'o dus în deal la cramă,
să v'aducă vin şi poamă,
v'oi aduce altă mamă.
—Măcar s'aduci şi cucoană,
că noi nu i-om zice mamă :
mama noastră o murit,
în mormânt o putrezât,
eşi măicuţă din mormânt
şi te primblă pe pământ,
dela uşâ pân'la poartă
şi vezi fiul cum se poartă
cu cămeşa nespălată
cu manişca **) necălcată
desbrăcat, nepieptănat,
ca di mamă lepădat
şi de tată necătat.

*) Fiecare viers se zice de două ori.
**) manişcă — pieptar.

*

c) Frunză verde leuştean *)
drag mi-a fost calu bălan,
calu alb şi şaua verde
ţine-l Doamne, nu mi-l pierde,
că mi l-ai pierdut odată,
l-am căutat Rusia toată,
l-am găsit într'un hărman
priponit de un leuştean.
—Leuştean cini ti-o pus ?,
Iiruşca **) şi s'o dus.

*) Fiecare viers se zice de două ori.
**) Iiruşca, Irinuşca — dela Irina.

*

d) Frunză verdi di picoară
când eram la maica fată mari
şi of! of !
eşeam seara pi la poartă
lăută şi pieptănată şi of! of!
Dar m'am sâlit la măritat
ca frunza la scuturat
şi-am pus gândul la bărbat,
şi ră soacră am căpătat,
intră'n casă ca o coasă,
ese-afară ca o parâ,
şi-am pus săcera în brâu,
şi-am plecat să secer grâu,
şi-am secerat pân'la prânz
şi nu mai puteam de plâns.
Că toati soacrili veneau
la nurori mâncări aduceau,
numai a me nu mai vini,
se vedi că nu-mi vrea bini.
—Fă-mă Doamne-o pasărè,
să zbor eu la maică me,
maica me rufi spala
cu-o mână le soponè,
cu-alta lacrămi îşi ştergè,
şi din gură cuvânta :
—Du-ti pasări deacolea,
că doar n'ai fi fiica mè,
că am avut o fiică'n lumi
şi nu mai ştiu de-al ei numi.
—Fă-mă Doamne, o pasăre,
să zbor eu la tatăl meu,
tatăl meu lemne tăia
cu-o mână le despica,

cu alta lacrămi îşi ştergea,
şi din gură aşa zicea:
—Du-ti pasăre deacolea,
că doar n'ai fi fiica mea,
că am avut o fiică'n lume
şi nu mai ştiu de-al ei nume.

*

e) Măiculiţă, măiculiţă,
ia dă-ti mai la păreti,
să'ncapă şi a meli speti,
ia mai scoală într'u n cot,
şi ţi-oi spune amaru tot,
să ti duci la mâca *] noastră
şi să-i spui că-s bun sănătos
cu inima friptă arsă,
da nu-i arsă pi cărbuni,
ci îi arsă de neamuri.
Măiculiţă vină măcar Jioia
şi-i vede ş'a noastră nevoia,
şi să vii măcar Marţea
să vezi şi-a noastră viaţa,
că bună casă ţi-ai mai făcut,
că a noastră nu ţi-o plăcut,
nişi ferestri di uitat
şi nişi uşă di întrat.

*

f) Foaie verde măr mustat
pi dealu cel vârvomat,
tăt omătu s'o luat,
numa la inima mea
şi-o chicat nu să mai ia,
venin negru şi'i chegat
di la puică cu bărbat.
Ionel când îi pleca,
să vii pi la poarta mea
şi ţi-oi da batista mea.
Ionel nu-ţi pai bini,
că ţi-ai făcut râs di mini
şi de tine n'are cini,
şi di tini când şi-or faci,
ca pământu ti-i disfaci,
ca iarba ti-i clătina,
ca roua ti-i scutura,
ca ţărna ti-i vântura,
şi de mini nu-i uita.

*) mâca — bunica.

Acestui din urmă cântec, îi greu să-i dau de capăt. Mulţ tineri din regiunile înfometate ale Basarabiei se duc la muncă peste Prut, unde învaţă şi cântece, e posibil să fie adus de pe acolo.

D. BALAUR

BASMUL LUI DUMNEZEU

A fost odată un om mare,
şi şi-a luat un topor mare,
şi s'a dus într'o pădure mare,
şi-a tăiat un copaciu mare,
şi-a făcut o biserică mare,
cu nouă uşi, cu nouă altare
cu nouă jeţioare.
In jeţul mare şade Maica Precista
şi citeşte carte mare, carte mică,
carte milostivnică.
Pe toată lumea o citea
şi-o adeverea;
numai pe fiul său
bunul Dumnezeu
nu'l putea citi
nici adeveri.

In uşă că'mi ieşea
în sus,
în jos,
că mi se uita,
lacrămile că-i curgea,
cu năframa le ştergea
mai frumoase se făcea
şi pe Sf. Gheorghe vedea,
venind tare
în fuga mare
p'un cal alb ;
nu e alb din fire,
şi e alb de spume.
Şi din gură îi grăia :
—„Ei !, Gheorghe, Sf. Gheorghe
„pe fiul meu n'ai văzut
„pe unde ai trecut ;
„pe fiul meu
„bunul Dumnezou,
„şi al vostru, al tuturor ?".
—„Ei !, Maică, Maică,
„Firar să nu grăesc
„cu dreptul să adeveresc,
„departe gândii
„aproape grăii,
„să nu mă întrebi pe mine
„să întrebi pe fratele Ion
„că e mai călător
„şi mai umblător".
Aşa dacă auzea
îndărât că se'ntorcea
cartea în mână şi-o lua
şi pe toată lumea că citea
şi-o adeverea ;
numai pe fiul său
bunul Dumnezeu
şi-al nostru al tuturor
nu-l putea citi
nici adeveri.

In uşă iar ieşea
în sus,
în jos,
că se uita
lăcrămile că-i curgea,
cu năframa le ştergea,
şi mai frumoase se făcea,
şi pe Sfântul Ion vedea,
venind tare
în fuga mare
pu'n cal alb ;
nu e alb din fire,
şi e alb de spume,
şi din gură aşa grăia :
—„Ei ! Ioane, Sfânt Ioane,
„n'ai văzut
„pe unde ai trecut
„pe fiul meu
„bunul Dumnezeu
„şi-al vostru al tuturor" ?.
—„Ei ! Maică, Maică,
„firar să nu grăiesc
„cu dreptul să adeveresc,
„departe gândii
„aproape grăii,
„să nu mă întrebi pe mine
„să întrebi pe frate-meu Ilie
„că e mai călător
„şi mai umblător".
Ea dacă auzia
îndărât că se întorcea,
cartea'n mână c'o lua,
pe toată lumea c'o citia
şi o adeverea,
numai pe fiul său
bunul Dumnezeu
şi al nostru al tuturor
nu-l putea citi
nici adeveri,